

Увођење права конкуренције као укидање препрека за стране инвестиције

УДК 339.13 (4-672EU)

346.545 (497.11)

339.727.22

Основна идеја постојања Европске уније, која је постојала у време стварања Европске економске заједнице 1957. године, и која и данас чини саму срж Уније јесте стварање јединственог тржишта Европе. Ово тржиште данас чине 25 држава чланица са преко 450 милиона становника, тј. потрошача.

Јединствено тржиште Европске уније установљено је на два основна стуба који заједно омогућавају слободан проток роба, што је основа јединственог тржишта. Та два стуба чине чланови 23 до 31 и члан 90 Уговора о оснивању Европске заједнице, који забрањују препреке слободном протоку роба које су створене од стране држава чланица, административним мерама. Тиме се спречавају препреке слободном протоку роба јавно-правног карактера.

Други стуб јединственог тржишта чине чланови 81. до 87. овог уговора који се односе на правила заштите слободне тржишне утакмице, тј. правила конкуренције, међу предузетницима, тј. правним и физичким лицима, која учествују на тржишту. Овде се дакле ради о правилима приватно-привног карактера. Искуство је показало да предузећа могу врло ефикасно, понекад

¹ Аутор је члан Правног форума и запослен је у Канцеларији за придруживање Европској унији Владе Србије, на пословима усклађивања домаћег законодавства са правом ЕЗ.

и ефикасније од државе, да уреде међу собом правила рада на одређеном тржишту, а будући да је њихов циљ максимизација профита, сасвим је јасно да њима није у интересу да на том тржишту постоји јака конкуренција. Без ових правила слободно тржиште ЕУ не би било могуће.

Методолошки говорећи, правила која доноси члан 87. Уговора о европској заједници, а који регулише правила о додели државних помоћи учесницима на тржишту, иако спада у област конкуренције неће бити предмет овог чланка јер регулише материју која спада међу препреке трговини јавног карактера (тј. активностима која чине органи власти) као ни члан 86. који регулише положај јавних предузећа и предузећа са јавним овлашћењима.

При анализи правила конкуренције треба кренути од тога шта она подразумевају под конкуренцијом. Конкуренција се може дефинисати као *ривалство* одређеног (могуће врло малог) броја предузећа на тржишту која се такмиче у цени, асортиману производа, начину производње, дистрибуције, иновацијама, квалитету услуге и у свим другим аспектима економске активности како би максимизовали профит. Према томе нелојална конкуренција није обухваћена правилима о заштити конкуренцији.

Након дефиниције треба истаћи чему ова правила служе. Већ је речено да су она намењена стварању јединственог тржишта ЕУ, али треба истаћи да је то само један од аспеката и ефеката заштите конкуренције, који својствен искључиво Европској унији као међународној организацији. Поред тога постоје ефекти који се односе на свако тржиште, тј. државу.

Правила конкуренције представљају један вид социјалне заштите грађана од прекомерне снаге предузећа на тржишту. Без постојања овакве заштите та предузећа би могла да остварују супер профите на терет грађана профитирајући искључиво од свог положаја, који може настати на разне, понекад врло дубиозне начине, а не само због економске ефикасности или вештине. Генерално нема никакве разлике када неко потрошачу

